

ŚRODOWISKO
INFORMACJI

Wariantowanie w procesie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na przykładzie Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Jadwiga Ronikier

KANCELARIA ŚRODOWISKOWA

RONIKIER I WSPÓLNICY SP.ZO.O.

**Centrum Nauki Kopernik
Warszawa, 8 październik 2015 r**

Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (“dyrektywa SOOŚ”) weszła w życie 21 lipca 2001 r. i musiała zostać wdrożona przez państwa członkowskie do 21 lipca 2004 r

Artykuł 5 ust. 1

W przypadku gdy na mocy art. 3 ust. 1 wymagana jest ocena wpływu na środowisko, przygotowuje się sprawozdanie, w którym zostanie zidentyfikowany, opisany i oszacowany potencjalny znaczący wpływ na środowisko wynikający z realizacji planu lub programu oraz rozsądne rozwiązania alternatywne uwzględniające cele i geograficzny zasięg planu lub programu. Informacje, które w tym celu mają być podane, są określone w załączniku I.

Badanie rozwiązań alternatywnych :

- stanowi ważny element oceny, a dyrektywa SOOŚ wymaga bardziej wyczerpującej ich oceny, niż dyrektywa OOŚ,
- umożliwia dokonanie oceny poprzez porównanie opcji (szczególnie wobec ograniczeń i niepewności danych),
- służy wypracowaniu bardziej zrównoważonych rozwiązań w zakresie podejmowania decyzji,
- identyfikuje powody dla których odrzucono inne pozornie lepsze rozwiązania,
- dostarcza dowodów w sprawie braku lepszej środowiskowo opcji .

W Planach zdefiniowano 3 główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym:

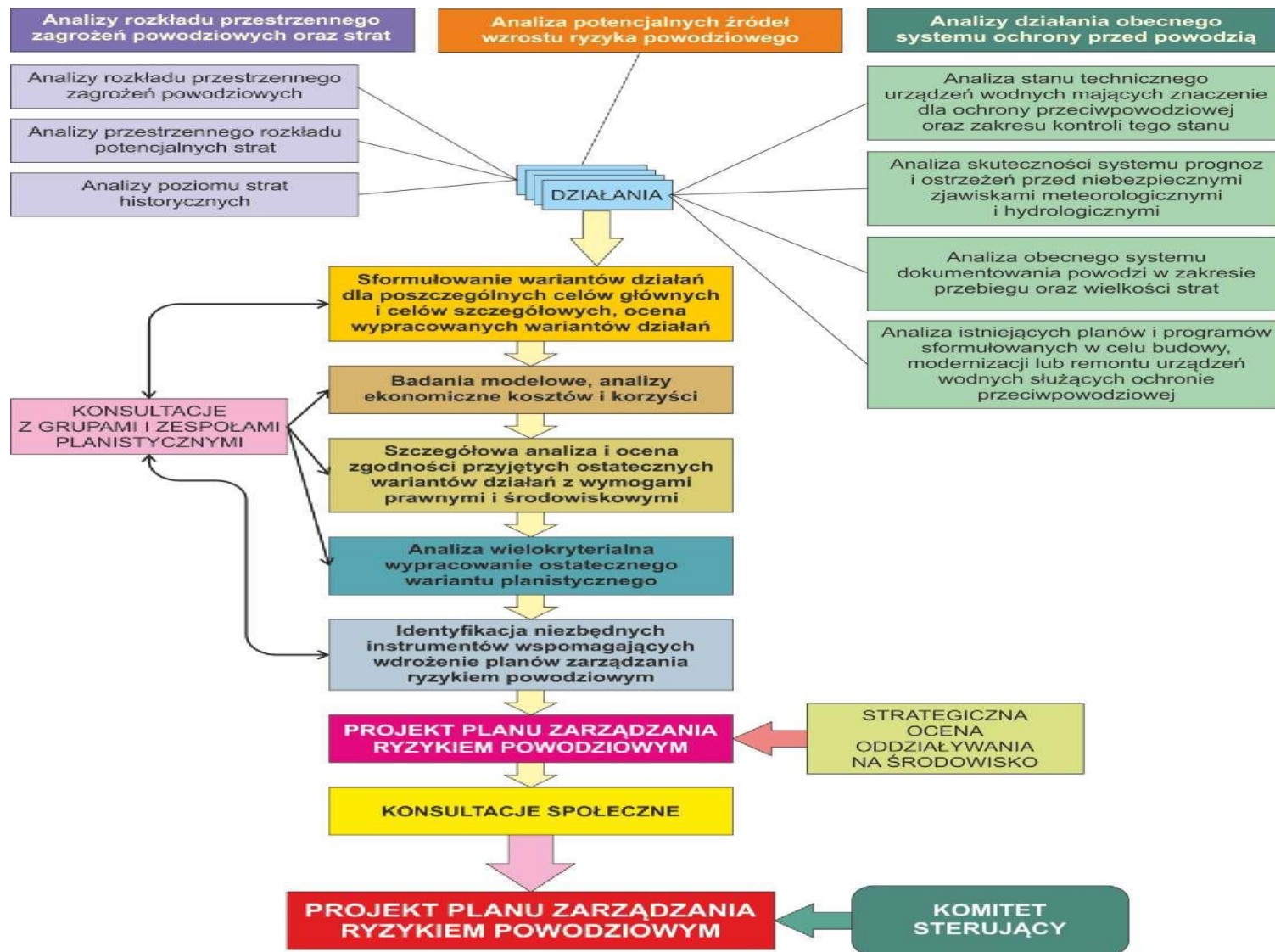
- Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego;
- Minimalizacja istniejącego ryzyka powodziowego;
- Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Działania przewidziane w Planie, to z jednej strony inwestycje polegające na remontach, modernizacjach istniejących i budowie nowych urządzeń przeciwpowodziowych, z drugiej zaś strony - zestaw rozwiązań nietechnicznych i instrumentów organizacyjno-prawnych, których implementacja powinna dać rezultat w postaci zmiany podejścia do sposobów ochrony ludzi, majątku oraz środowiska jako takiego przed skutkami powodzi.

Przyjęta na potrzeby sporządzania Planu metodyka oparta jest na podejściu *up-down*, polegającym na identyfikacji i priorytetyzacji problemów na podstawie analizy ryzyka powodziowego, a następnie poszukiwaniu rozwiązań tych problemów, zaczynając od najbardziej priorytetowych.

Punktem wyjścia do określenia koniecznych działań jest określenie zagrożeń i obszarów problemowych - tzw. hot spotów. Obszary te zostały wyselekcjonowane na podstawie analizy rozkładu przestrzennego zagrożenia i ryzyka powodziowego.

Powyższe analizy miały charakter iteracyjny, wszelkie zmiany przechodziły proces konsultacji w grupach i zespołach planistycznych z udziałem również ekspertów środowiskowych.

Artykuł 1 dyrektywy SOOŚ określa dwa cele dokonywania oceny oddziaływania na środowisko :

- ✓ zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska
- ✓ przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Powodem badania rozwiązań alternatywnych jest częściowo dążenie do znalezienia sposobu ograniczenia lub uniknięcia znaczącego niepożądanego wpływu projektu planu lub programu na środowisko.

Mimo że dyrektywa nie wymaga tego, najlepiej byłoby, gdyby wersja ostateczna projektu planu lub programu była wersją, która w największym stopniu przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w art. 1.

Wariant planistyczny to zestaw niezależnych lub powiązanych ze sobą działań, prowadzących do osiągnięcia wskazanych celów, przy założeniu określonego poziomu bezpieczeństwa powodziowego i sposobie zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z założeniem Dyrektywy Powodziowej , warianty planistyczne odnoszą się do zlewniowego zarządzania ryzykiem powodziowym .

oraz

Uwzględniają rekomendacje wynikające z Noty Komisji Europejskiej „W kierunku lepszych środowiskowo opcji zarządzania ryzykiem powodziowym”.

Główne założenia przy opracowywaniu wariantów w planie

- przeprowadzenia „**wariantowania hierarchicznego**” , zakładającego scenariusz wariantowania propozycji poprzez analizę i ocenę określonej sekwencji działań,
- priorytet dla działań zalecanych przez Dyrektywę Powodziową, tj. działania o charakterze nietechnicznym,
- zalecenie odtworzenie retencji naturalnej poprzez odsunięcie bądź likwidację wałów przeciwpowodziowych
- zastosowania wariantu przesiedleniowego zamiast wdrożenia działań technicznych (tam gdzie okazało si ę to możliwe).
- wskazano działania nietechniczne wspomagające , które odnoszą się do całego obszaru PZRP jako składowa każdego wariantu

Pierwszym zidentyfikowanym wariantem jest tzw. wariant zerowy, oparty na scenariuszu braku działań mających na celu jakąkolwiek poprawę obecnej sytuacji. Wariant ten oznacza pozostanie w obecnym zakresie rodzajowym i przestrzennym infrastruktury przeciwpowodziowej oraz sterowanie wielkością powodzi w ramach obowiązujących przepisów. W wariacie zerowym nie zakłada się zatem realizacji działań inwestycyjnych, ani ponoszenia corocznych nakładów o charakterze utrzymaniowym, przewiduje się jedynie ponoszenie niezbędnych kosztów eksploatacyjnych, związanych z użytkowaniem istniejących obiektów.

Przy identyfikacji wariantu utrzymaniowego określenie „utrzymanie infrastruktury przeciwpowodziowej” definiowane jest jako bieżące nakłady finansowe na pożądanym przez eksploatatora poziomie, w celu zachowania określonego standardem stanu tej infrastruktury.

Warianty techniczne składają się z dwóch kategorii:

Odtworzenie Funkcjonalności systemu przeciwpowodziowego (OF)

tj. jednorazowe działanie o mające na celu odbudowę istniejących obiektów przeciwpowodziowych oraz likwidację wieloletnich zaniedbań
oraz

Działania Techniczne Rozwojowe (TR Nowe)

które zawierają nowe inwestycje, nie dotyczące odtworzenia istniejącej infrastruktury.

Zidentyfikowano działania **nietechniczne (N)** oraz działania **wspierające** (Nwspierające)

Z powyżej wymienionych, różnych kategorii działań, utworzono warianty planistyczne

Reasumując powyższe założenia do formułowania i oceny wariantów, każdy wariant planistyczny zawiera w efekcie działanie wybrane w drodze analizy wielokryterialnej (TR Nowe 1 lub TR Nowe 2 lub Nietechniczne) oraz działania nietechniczne wspierające i działania o charakterze odtworzenia funkcjonalności lub alternatywy odtworzenia funkcjonalności.

Jako narzędzie wspomagające wybór wariantu optymalnego zastosowano analizę wielokryterialną (AWK).

Warianty porównywano pod kątem skuteczności przeciwpowodziowej,
oraz

☐ **oddziaływania na najbardziej wrażliwe elementy środowiska,**

Ostatecznie dobrano zoptymalizowane pod względem skuteczności realizacji celów i udatności środowiskowej warianty planistyczne, stanowiące zabezpieczenia newralgicznych z punktu widzenia zagrożenia powodzią miejsc, tzw. hot-spotów.

Analizy wielokryterialne integrują kryteria związane z nadrzędnym interesem publicznym i korzyściami społecznymi (kryteria powodziowe i społeczne) oraz kryteria kosztowe i środowiskowe

Wybrane rozwiązanie alternatywne musi być **r a c j o n a l n e**

Do potwierdzenia zasadności/realności analizowanych alternatyw stosowane było matematyczne modelowanie przepływów, wykonywane w pracach nad PZRP.

Analizy uwzględniają powiązania hydrauliczne pomiędzy poszczególnymi działaniami oraz obszarami problemowymi, a co za tym idzie możliwość rozwiązania problemów na wyższym poziomie planistycznym.

Prezentowane podejście spełnia wymagania formalne dyrektyw unijnych i regulacji krajowych.

Ocenie poddane zostały poszczególne **rozwiązania** problemu w danym obszarze problemowym/obszarach problemowych, **a nie sumy działań**.

Analizy uwzględniają również (co jest specyfiką tego Planu) powiązania hydrauliczne pomiędzy obszarami problemowymi, a co za tym idzie możliwość rozwiązania problemu na wyższym poziomie planistycznym.

KANCELARIA ŚRODOWISKOWA
RONIKIER I WSPÓLNICY SP. Z O.O.

T | [+48 608 389 819](tel:+48608389819) E | ronikier@kancelariasrodowiskowa.pl W | kancelariasrodowiskowa.pl
A | ul. Bonifraterska 14 | 00-213, Warszawa

Dziękuję za uwagę